

NEJČASTĚJŠÍ DOTAZY K MÍSTNÍ AGENDĚ 21

Proč je místní Agenda 21 mimořádná?

- ✓ Je to mandát OSN • místní úřady celého světa se zapojují do tohoto procesu
 - do procesu udržitelných zdravých měst, obcí a regionů, jímž hlavním cílem je podpora místní Agendy 21 (MA 21).
- ✓ Jedná se o podporu decentralizace rozhodovacích pravomocí z centrální na místní úroveň.
- ✓ Pomáhá šířit rovnost a demokracii v místních správách • proto jsou MA 21 podporovány z mezinárodní úrovně.
- ✓ Podstatou místní Agendy 21 jsou principy udržitelného rozvoje • realizace tohoto stavu je dlouhodobou záležitostí.
- ✓ Klíčovou úlohu při realizaci procesu sehrávají místní úřady.
- ✓ Proces vyžaduje zapojení a podíl všech místních činitelů.
- ✓ Posiluje místní demokratické procesy.
- ✓ Vyzývá ke spolupráci a ke sdílení myšlenek a poznatků s ostatními.
- ✓ Poukazuje na globální zodpovědnost • snižováním nepříznivých dopadů na ekonomiku, společnost i životní prostředí v místě.
- ✓ Jde o komplexní přístup k řízení společnosti v dané lokalitě • o propojení ekonomických, sociálních, ekologických, kulturních a dalších aspektů, které ovlivňují životní úroveň místních obyvatel.

Je místní Agenda 21 zcela něco nového?

Mnohé z aktivit a programů, které v současné době probíhají a které směřují ke zlepšení kvality života, by se daly nazvat místní Agendou 21. Není to tedy tak, že by lidé řekli: "Zase něco nového, zase budu muset začít od začátku". Jedná se o větší propojení aktivit, širší a otevřenější spolupráci a o celkový zodpovědný přístup k řešení nejen vlastních problémů a problémů své rodiny, ale i problémů svého okolí, tj. rozvoje místa kde chci žít.

Nelze však říci, že realizujeme místní Agendu 21, pokud probíhá některá z uvedených činností bez toho, aniž by tato činnost byla součástí dlouhodobé, jasně stanovené a společenskými skupinami a veřejností přijaté rozvojové strategie obce.

Do procesu místní Agendy 21 mohou spadat např. činnosti z následujícího přehledu. (Poznámka: Jedná se pouze o ukázkou možných aktivit, nikoliv o stanovení důležitosti. Ta by měla být jasně deklarována stanovením rozvojových priorit v závislosti na místních podmínkách a možnostech místní komunity):

- obnova památek
- ožívování a zachovávání tradičních zvyklostí a řemesel
- udržitelná turistika
- vhodná výstavba, urbanizace a územní plánování založené na integrovaném přístupu
- péče o krajinu
- péče o starší občany, o heandicapované spoluobčany
- programy pro školy zaměřené na otázky udržitelného rozvoje
- konzultace a programy, které by měly na základě společných diskusí vytvořit strategické plány rozvoje místa
- praktické práce v místě, tzv. práce „zdola“ v rámci místního společenství, jako např. výsadba stromů, údržba parků, atd.
- projekty, které se zabývají konkrétní problematikou, např. bezpečnou ekologickou dopravou, dopravní dostupností, komunikační dostupností, atd.
- kulturní a společenské akce, akce pro veřejnost (slavnosti, jarmarky, poutě, atd.)
- dostupná a kvalitní zdravotní péče
- osvěta a podpora jakéhokoliv typu prevence vzniku negativních vlivů a dopadů na životní prostředí, na lidské zdraví či mezilidské vztahy, atd.
- výchovné a vzdělávací programy pro veřejnost i pro místní zastupitele a jiné cílové skupiny
- spolupráce s médii při osvětě veřejnosti
- podpora vhodného podnikání
- vlastní práce místních orgánů – zapracování principů UR do koncepcí, plánů i každodenní agendy
- environmentální systémy řízení pro podniky, místní úřady a další instituce
- ekologická energetika a vytápění
- nákupy respektující udržitelnost spotřeby

a řada dalších.

Uvedené bloky činností jsou jen malou ukázkou toho, co může být nazýváno aktivitami v rámci místní Agendy 21.

Řešení udržitelného rozvoje je velmi složitá problematika se širokým záběrem, protože se dotýká všech složek života. **Přijetí principů udržitelného rozvoje do politiky místní správy, stanovení strategického rozvojového plánu a zapojení veřejnosti do plánování i aktivit, jsou výchozí kroky procesu místní Agendy 21.** Součástí MA 21 je i celá řada konkrétních aktivit a projektů. Nelze však dělat všechno najednou. Je podstatné začít s něčím, co je pro které místo opravdu důležité a co může přinést, byť malý, úspěch.

Jaká je role místních úřadů v místní Agendě 21?

Místní úřady/správy obcí mají rozhodující roli v udržitelném rozvoji, protože:

- zastupují místní společenství a pracují v jeho zájmu
- mají právní nástroje k regulaci činností v území
- mají významnou úlohu při plánování
- místní samosprávy vlastní a spravují majetek v nejrůznější míře
- mohou z velké části ovlivňovat místní obyvatele i návštěvníky pomocí osvěty, poradenství, informací a příkladů
- mohou podněcovat a příznivě ovlivňovat širší spolupráci mezi různými organizacemi, institucemi a sektory, mají přímé vlivy jako spotřebitelé a zaměstnavatelé

Velmi důležité je to, že zodpovědné zastupitelstvo má stěžejní úlohu v přenášení pozitivních názorů, hodnot, potřeb a snah lidí do programů, projektů, politik a plánů, a v jejich praktické realizaci. MA 21 se zabývá uplatňováním principů udržitelného rozvoje v praxi a neměla by být pokládána za rozptylování od „opravdové“ práce. Naopak je tam, kde „opravdová“ práce začíná a končí. Myšleno: coby uskutečňování zodpovědného rozvoje místní komunity i lokality společnými konsenzu a to nejen při tvorbě strategických dokumentů, ale i při stanovování rozvojových kroků = priorit, při realizaci jednotlivých aktivit a projektů, nevyjímaje jejich vyhodnocování rozvojových dopadů.

Čeho chceme prostřednictvím místní Agendy 21 dosáhnout?

Globální problémy mají kořeny v místních činnostech a proto je jejich řešení závislé na místních aktivitách. Místní Agenda 21 by měla směřovat k udržitelnému rozvoji v místním měřítku s globálními návaznostmi a měla by zprostředkovat pochopení souvislostí mezi globálními záležitostmi a našimi individuálními rozhodnutími. Měla by pojednávat o dosahování „více s málem“ (ke skutečným hodnotám nepotřebujeme mnoho materiálních zdrojů), jde o větší využívání našich dovedností a duševního potenciálu a úspornější využívání zdrojů. Můžeme být náročnější na kvalitu našeho životního prostředí a kvalitu našeho života a přitom skromnější v našich materiálních a egoistických požadavcích.

MA 21 by měla vést k otevřené spolupráci celého místního i širšího společenství. zabývá se zabezpečením kvalitního života (ve všech jeho dimenzích – materiální, duchovní, kulturní, společenské, etické, estetické, atd.) v kvalitním prostředí, a to s perspektivou dlouhodobé udržitelnosti.

Pokud uplatníme místní Agendu 21, pak můžeme pozitivně ovlivnit:

- dopravu
- ekonomickou úroveň a rozvoj
- výrobu a spotřebu
- zaměstnanost
- nakládání s energií
- počet obyvatel
- stupeň kriminality
- bezoečnost
- těžbu homin a surovin
- znečištění prostředí
- produkci odpadů
- nakládání s odpady
- kvalitu ovzduší
- kvalitu potravin
- kvalitu a spotřebu vody
- infrastrukturu
- kvalitu bydlení
- stav historických budov
- turistiku
- zdraví
- komunikaci mezi lidmi
- výchovu a vzdělávání
- místní tradice
- sociální péči
- spokojenost obyvatel, návštěvníků
- diverzitu (rozmanitost) přírody, kultury, názorů, atd.
- krajinu, přírodu, zeleň
- rekreaci
- společenský život
- výstavbu a urbanismus
- využití území, územní plánování
- strategické plánování
- monitoring rozvoje
- tvorbu a získávání finančních zdrojů

Jaké přístupy je potřeba uplatňovat v procesu místní Agendy 21?

Protože se jedná o dlouhodobý proces, měla by být realizace místní Agendy 21 souvislou iniciativou s hodnotnými rozvojovými koncepty a způsoby jejich realizace, a to ne jenom sbírkou „nahodile zrealizovaných byt hezkých“ projektů. Systematický přístup k rozvoji místa s dlouhodobou perspektivou a uplatněním principů udržitelnosti je to, co se očekává od dobře pracujících místních úřadů. Součástí MA 21 je i pravidelné zpětné vyhodnocování zrealizovaných aktivit a to z hlediska jejich přínosu k rozvoji komunity i lokality, včetně definování toho, co chybí k dosažení nebo stabilizaci místního udržitelného rozvoje.

Pro proces MA 21 nejsou stanovené žádné jednotné postupy jak zavádět místní Agendu 21, ale jsou známy klíčové kroky jak na to.

Místní Agenda 21 se snaží povzbudit větší účast obyvatel v procesech plánování a realizace rozvoje. Každá kvalitní strategie místní Agendy 21 by měla spojovat snahy různých sektorů společnosti a místních obyvatel, vycházet z podrobné analýzy místních problémů a potřeb a směřovat k udržitelnému rozvoji území. To neznámá, že právo místních samospráv učinit konečné rozhodnutí by tím mělo být umenšováno nebo zpochybňováno. Tím, že lidem je dána možnost pomoci místní správě učinit co nejlepší rozhodnutí na základě potřeb, znalostí, dovedností a společného usilování, pomáhá všem získat ke svému místu života, potažmo i ke svému životu samotnému, nejen hlubší vztah, ale i zodpovědnější přístup.

Kdo může MA21 iniciovat?

Iniciativa může vzejít z místní správy, stejně tak jako ze skupiny místních lidí, NNO nebo externí organizace. Tato iniciační skupina by měla zajistit zapojení co nejširšího spektra občanů do vypracování strategického a akčního plánu rozvoje obce/regionu. **Důležité je, aby tato iniciativa vedla k politickému zastřešení procesu MA21 a k rozvoji všech prvků systému, tj. k plnění kritérií,** podle nichž se může stanovovat zkvalitňování procesu MA21.

Co to jsou Kriteria místní Agendy 21

V praxi se ukázalo, že je nutné nějakým způsobem monitorovat nejen onen dlouhodobý proces zavádění MA21 v obcích i regionech, ale i samotnou kvalitu zavedených fází MA21. Proto Pracovní skupina pro MA21 zřízená při Radě Vlády ČR pro udržitelný rozvoj, zpracovala v roce 2006 a Rada Vlády ČR pro udržitelný rozvoj schválila v roce 2007 sadu kritérií, dle nichž lze vyhodnotit stav zavádění MA21 v obcích či regionech. Ke každému kritériu je definován indikátor měřitelnosti a minimální limit hodnot pro splnění odpovídající kvality kritéria (viz. tabulka níže).

Proces zavádění MA21 a k němu tento schválený sofistikovaný monitorovací systém, zařadilo v roce 2007 Ministerstvo vnitra ČR mezi sadu certifikačních nástrojů, pomocí nichž lze hodnotit kvalitňování výkonů veřejné správy na obecní i regionální úrovni ČR.

Kritéria místních Agend 21 pro mikroregiony

		KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT/POŽADAVEK
Zájemci	i.	Zájem o zápis do evidence MA21	- vyplnění registračního formuláře Databáze MA21	- A/N
	ii.	Kontaktní osoba MA21	- stanovení kontaktní osoby (zástupce právnické osoby)	- A/N
	iii.	Zpětná vazba o stavu MA21	- pravidelné potvrzení zájmu o evidenci v Databázi MA21	- A/N
Kategorie D	1.	Organizační struktura MA21	- ustanovení zodpovědného politika MA21 - ustanovení koordinátora MA21 - existence neformální skupiny MA21	- A/N
	2.	Aktivní zapojování veřejnosti do oblastí plánování a rozhodování (typu kulaté stoly, fórum UR/MA21 aj.)	- plánování s veřejností (akční nebo komunitní)	- min. 2 plánovací akce za rok
	3.	Prezentace činností a výstupů z MA21	- aktualizace webové stránky s informacemi o MA21 - uveřejňování zpráv v regionálních/celostátních médiích	- informace o aktuálních aktivitách v daném roce na webu a v médiích - min. 2 zprávy v každé pololetí (4 zprávy za rok)
	4.	Spolupráce/partnerství sektoru veřejné správy, občanského sektoru a podnikatelského sektoru	- společné zapojení zástupců občanského sektoru a podnikatelského sektoru do aktivit v rámci MA21	- min. 2 společné aktivity za rok
Kategorie C	5.	Oficiální orgán mikroregionu k MA21	- ustanovení/existence orgánu rady/valné hromady mikroregionu pro sledování postupu MA21 složeného ze zástupců veřejné správy, NNO a podnikatelů	- A/N - min. 1 zástupce z každého sektoru
	6.	Oficiálně schválený dokument k MA21 (deklarace, charta apod.)	- schválení dokumentu k MA21 valnou hromadou mikroregionu	- A/N
	7.	Informace, vzdělávání a osvěta k UR a MA21	- Pořádání osvětových kampaní k UR (Den Země, Evropský týden mobility apod.) nebo aktivní spoluúčast na těchto kampaních (mediální nebo jiná podpora ze strany mikroregionu) - realizace osvětových akcí k UR, MA21 a souvisejícím tématům pro úřady nebo veřejnost (mimo kampaň)	- min. 1 kampaň za rok - min. 1 osvětová akce za rok
	8.	Sledování a hodnocení procesu MA21	- projednání pravidelné zprávy o MA21 radou nebo valnou hromadou mikroregionu	- A/N
	9.	Finanční podpora aktivit MA21 ze strany mikroregionu*	- schválení finanční podpory aktivit MA21 vyplývajících z komunitního plánování valnou hromadou mikroregionu (možná jednorázová i systematická podpora)	- minimálně 1x za rok
	10.	Pravidelné veřejné fórum UR/MA21 k celkovému rozvoji mikroregionu	- pořádání veřejného fóra UR/MA21 nebo aktivní podpora (mediální, finanční, personální) pro fóra UR obcí v mikroregionu	- min. 1x za rok

		KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT/POŽADAVEK
Kategorie B	11.	Strategický plán mikroregionu respektující principy UR nebo strategie UR mikroregionu	- strategický plán k UR/strategie UR schválené valnou hromadou mikroregionu	- A/N
	12.	Dílčí koncepce mikroregionu v souladu se strategickým plánem mikroregionu respektujícím principy UR nebo strategií UR mikroregionu *	- dílčí koncepce, která naplňuje principy UR, schválená valnou hromadou mikroregionu	- prohlášení o naplňování principů UR uvedeno minimálně v 1 platné dílčí koncepci
	13.	Systém finanční podpory mikroregionu pro realizaci opatření MA21	- schválení systému finanční podpory (nebo alespoň jeho dílčí části) zahrnujícího podporu MA21 valnou hromadou mikroregionu	- A/N
	14.	Získávání externích zdrojů pro realizaci MA21	- získávání externích zdrojů pro realizaci aktivit MA21 (dotace, granty aj.)	- min. 1 aktivní externí zdroj v roce
	15.	Stanovení a sledování vlastních indikátorů MA21	- stanovení a sledování vlastních indikátorů vyplývajících z komunitního plánování	- A/N
	16.	Sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů UR **	- sledování mezinárodních indikátorů UR	- A/N
	17.	Certifikované proškolení koordinátora MA21	- absolvování nebo aktivní účast koordinátora MA21 na akreditovaném školení pro koordinátory MA21	- A/N
	18.	Výměna zkušeností a přenos příkladů dobré praxe v oblasti MA21	- aktivní zveřejňování vlastních příkladů dobré praxe v rámci tematické akce regionálního/celostátního významu	- A/N
Kategorie A	19.	Oficiální orgán mikroregionu pro sledování stavu UR	- ustanovení orgánu rady nebo valné hromady mikroregionu	- A/N
	20.	Management kvality v rámci veřejné správy mikroregionu *	- zavedení certifikovaného systému řízení kvality v rámci činností úřadů měst/obcí (např. ISO, CAF, EMS, EMAS)	- A/N
	21.	Principy UR jsou v mikroregionu prakticky uplatňovány	- udržení/zlepšování stávajícího stavu a vlivu na UR (dle vlastních nebo standardizovaných indikátorů) - spokojenost obyvatel s kvalitou života v mikroregionu a procesem MA21	- zjištění stavu nebo vlivu min 1x za 3 roky - zjištění stavu min 1x za 3 roky

* *Kritéria, která mají pro municipalitu na úrovni mikroregionů charakter doporučení – jejich plnění není povinně vyžadováno (týká se č. 9., 12. a 20.)*

** *Kriterium bude sledováno pouze v případě, že bude k dispozici metodika sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů pro mikroregionální úroveň (týká se kritéria č. 16)*